

Рекова Н.Ю.,
д.е.н., професор,
професор кафедри економіки підприємства,
Донбаська державна машинобудівна академія
МОН України, м. Краматорськ

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ В УКРАЇНІ

Анотація. В статті проведено економічний аналіз результативності фінансової підтримки розвитку регіонів в Україні, який показав, що протягом 2013-2017 рр. спостерігається збільшення фінансової підтримки регіональної політики України за рахунок офіційних трансфертів місцевим бюджетам від органів державного управління. Визначено, що оцінка результативності фінансової підтримки регіональної політики повинна бути запланованою безпосередньо з початку реалізації бюджетних програм розвитку регіонів. Досліджено, що напрями досягнення результативності фінансової підтримки регіональної політики в Україні повинні узгоджуватися та визначатися завданнями Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки у розділі щодо бюджетних відносин та фінансової децентралізації.

Ключові слова: фінансова підтримка, економічний аналіз, результативність, місцевий бюджет, регіональна політика, методика, оцінка, доходи, стратегія.

Постановка проблеми. Фінансова підтримка регіональної політики у державі може двояко віддзеркалюватися на забезпеченні розвитку її адміністративно-територіальних одиниць. В таких умовах необхідність обґрунтування нового підходу до економічного аналізу результативності такої допомоги в Україні базується на двох передумовах: по-перше, це зміни в інституційному середовищі, яке формується під впливом реформування бюджетного та податкового законодавства. Серед таких змін необхідно виділити запровадження з 1 січня 2015 року нових засад фінансового територіального вирівнювання в Україні; самостійне формування місцевих бюджетів, незалежне від термінів прийняття державного бюджету; передбачення формування єдиного кошика доходів загального фонду місцевих бюджетів; самостійне регулювання ставок податків на нерухомість та землю та надання пільг по їх сплаті; сприяння фінансовому забезпеченню розвитку територій, що передбачено у Законі України «Про засади державної регіональної політики» [1]; по-друге, це недостатня ефективність бюджетних програм (планів) з реалізації попередніх стратегій регіонального розвитку, що регламентувалося Законом України «Про стимулювання розвитку регіонів», і запровадження нових механізмів фінансування регіональної політики за допомогою міжбюджетних трансфертів (з державного бюджету місцевим бюджетам) та бюджетних програм (а саме, державних цільових програм, у тому числі програм подолання депресивності територій, та програм, що реалізуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням методичного забезпечення управління сталим розвитком тери-

торій стратегій займалися такі провідні вчені як Н. В. Апатова та Р. Ш. Меджитова [2], В. П. Вишневський [3], А. Х. Єстафєва [4], Г. Б. Поляк [5], Т. В. Сало [6] та інші. Нові підходи до дослідження фінансової підтримки національної економіки запропоновано в роботах Н. В. Кузьминчук [7], Ю. О. Мазур [8], Л. Л. Тарангул [9] та інших фахівців в сфері фінансів, що в сукупності та на основі власних досліджень дає змогу здійснити оцінку фінансового стану регіонів України.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. З огляду на різноманітність форм фінансової підтримки регіональної політики постає питання про необхідність визначення її результативності.

Метою даного дослідження є здійснення економічного аналізу результативності фінансової підтримки розвитку регіонів в Україні.

Виклад основного матеріалу. Методика економічного аналізу результативності фінансової підтримки регіональної політики в Україні має спиратися на визначення таких складових, як критерії, сукупність фінансових коефіцієнтів, коефіцієнтів ефективності, інтегральних коефіцієнтів за відповідними критеріями та охоплювати декілька етапів, що представлено на рис. 1.

Зміст основних кроків реалізації наведеного алгоритму приведено у [10].

Інформаційною базою для проведення економічного аналізу результативності фінансової підтримки регіональної політики є дані Державної служби статистики України [11], Міністерства фінансів України, Державної казначейської служби України та обласних державних адміністрацій.

Вибір 2013-2017 рр., як досліджуваного періоду, пояснюється реформуванням вітчизняної економіки з позицій сприяння фінансовій децентралізації відповідно до європейських вимог, а також наявною у вільному доступі порівняльної статистики. Це дозволяє простежити динаміку результативності фінансової підтримки регіональної політики в Україні у розрізі років та визначити її особливості за визначеними чинниками.

Вихідні показники щодо соціально-економічного розвитку регіонів України визначено на основі даних Міністерства фінансів України. Враховуючи зміни індексу інфляції протягом досліджуваного періоду часу (у 2014 р. – 124,9%; у 2015 р. – 143,3%; у 2016 р. – 112,4%; у 2017 р. – 113,7%), статистичні дані було перераховано в порівнювальні ціни 2013 р. для проведення подальших розрахунків за методикою.

Оцінка первинних даних щодо фінансової підтримки регіональної політики показує таке:

- 1) Темпи зростання ВРП та ВРП у розрахунку на одну особу стабільно скорочуються у 2017 р. на 54,2% та 46,3% відповідно у 2017 р. порівняно з 2013 р. у співставних цінах 2013 р.
- 2) Доходи місцевих бюджетів без урахування міжбюджетних трансфертів зростають у фактичних цінах, але за рахунок

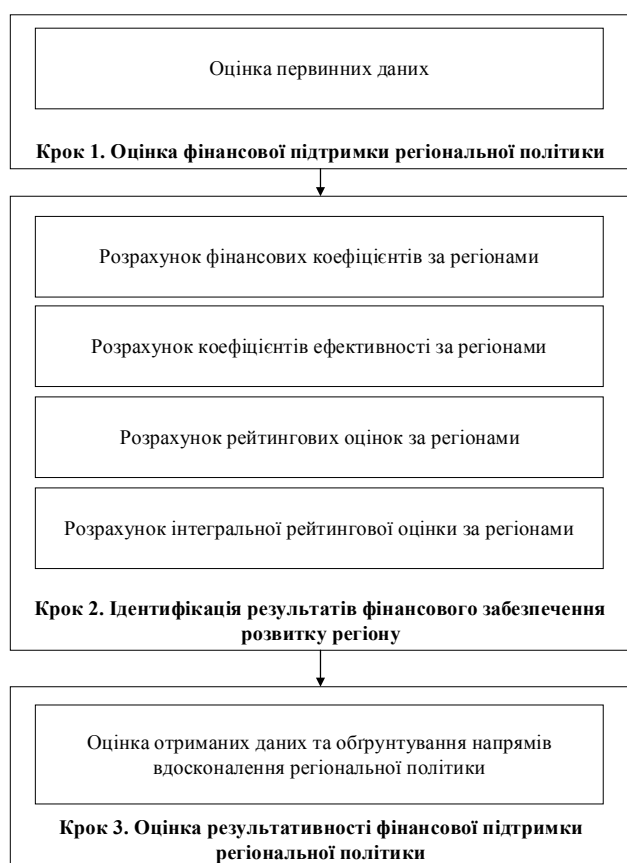

Рис. 1. Алгоритм реалізації методики економічного аналізу фінансової підтримки регіональної політики

Джерело: розроблено автором

високих темпів зростання інфляції зменшуються у співставних цінах 2013 р. майже вдвічі у 2017 р. порівняно з 2013 р.

3) Офіційні трансферти місцевим бюджетам від органів державного управління збільшуються на 2,3 % у 2017 р. порівняно з 2013 р. у співставних цінах 2013 р.

4) Податкові та неподаткові надходження місцевих бюджетів скорочуються на 3,6% та 6,4% відповідно у 2017 р. порівняно з 2013 р. у співставних цінах 2013 р.

5) Видатки місцевих бюджетів в цілому по регіонах України та у розрахунку на 1 особу зростають більш, ніж на 2% та 19,5% відповідно у 2017 р. порівняно з 2013 р. у співставних цінах 2013 р.

Такі тенденції свідчать про збільшення фінансової підтримки регіональної політики за рахунок офіційних трансфертів місцевим бюджетам від органів державного управління. Зростання видатків місцевих бюджетів у розрахунку на 1 особу та скорочення податкових і неподаткових надходжень місцевих бюджетів в умовах реформування податкового законодавства на засадах фінансової децентралізації пояснюється скороченням населення в цілому за областями України з 45,5 млн. осіб до 38,8 млн. осіб (крім Волинської, Київської, Рівненської, Чернівецької областей та м. Києва).

Оцінка фінансової підтримки регіональної політики за допомогою розрахованих фінансових коефіцієнтів свідчить про таке. Коефіцієнт автономії доходів місцевих бюджетів в Україні збільшується з 0,43 у 2014 р. до 0,44 у 2017 р. Але цього недостатньо для сталого соціально-економічного розвитку,

тому враховуючи зміни у регіональній політиці держави протягом 2015-2016 рр. щодо об'єднання територіальних громад та розширення доходної бази місцевих бюджетів завдання політики полягає у продовженні пошуку альтернативних джерел зростання власних доходів таких бюджетів. Найбільшу автономію доходів мають місцеві бюджети Дніпровської області (0,51 у 2017 р. порівняно з 0,62 у 2014 р.) та м. Києва (0,76 у 2017 р. порівняно з 0,6 у 2014 р.). Частка міжбюджетних трансфертів у місцевих доходах збільшується в середньому по регіонах України з 0,44 у 2014 р. до 0,53 у 2017 р. Найбільша доля таких трансфертів (0,7 у 2017 р.) спостерігається у доходах місцевих бюджетів Тернопільської, Рівненської, Івано-Франківської та Закарпатської областей. Рівень бюджетної заборгованості місцевих бюджетів скоротився з 0,05 в 2014 р. до 0,01 в 2017. Економічна ефективність бюджетних програм з позицій раціонального використання коштів бюджетними розпорядниками спостерігається на рівні 2014 р. і складає в середньому по регіонах України 44% у 2017 р., що аналогічно рівню 2014 р. А їх соціальна ефективність скоротилася з 63% у 2014 р. до 45% у 2017 р. В 2017 р. найбільшою вона була у м. Києві (55%), а найменшою – у Тернопільській області (36%).

Враховуючи отримані результати, можна зробити висновок, що за рівнем автономії доходів місцевих бюджетів результативність фінансової підтримки регіональної політики в Україні є нормальною; офіційних трансфертів у доходах місцевих бюджетів – нормальною; бюджетної заборгованості місцевих бюджетів – абсолютною. В той же час обсяг видатків місцевих бюджетів України є більшим, ніж сума власних та закріплених доходів до місцевих бюджетів. Це свідчить про необхідність того, щоб політика держави спрямовувалася на подальше вдосконалення напрямів фінансового забезпечення регіонів на засадах децентралізації.

Беручи до уваги, що отримані результати відрізняються за регіонами проведено рейтингову оцінку фінансової підтримки регіональної політики.

Результати розрахунку інтегральної бальної рейтингової оцінки дозволили визначити тенденції зміни фінансової підтримки регіональної політики в Україні протягом 2014-2017 рр. за інтегральною бальною оцінкою, яку представлено на рис. 2.

Як впливає з даних на рис. 3, у 2017 р. найбільша фінансова підтримка регіональної політики за інтегральною бальною оцінкою спостерігалася в м. Києві та Дніпровській, Запорозькій, Київській, Миколаївській, Одеській, Полтавській і Харківській областях України, а найменша – в Луганській області. У 2017 р. порівняно з 2014 р. зростання такої підтримки спостерігалася в багатьох областях України, а скорочення – у Луганській області та м. Києві.

Ранжування регіонів за інтегральною бальною оцінкою фінансової підтримки регіональної політики наведено у табл. 1.

Результати розрахунку інтегральної бальної рейтингової оцінки дозволили визначити тенденції зміни фінансової підтримки регіональної політики в Україні протягом 2014-2017 рр. за інтегральною рейтинговою оцінкою, яку представлено на рис. 3.

Як впливає з даних, наведених на рис. 4, у 2017 р. найбільша фінансова підтримка регіональної політики за інтегральною рейтинговою оцінкою спостерігалася в м. Києві (0,88) та Дніпровській (0,76), Запорозькій (0,75), Київській (0,75), Одеській (0,74), Харківській (0,73) Миколаївській (0,72) і Полтавській (0,71) областях України, а найменша – в Луганській (0,61) та Тернопільській (0,61) областях. У 2017 р. порівняно з 2014 р. зростання такої підтримки мало місце в багатьох

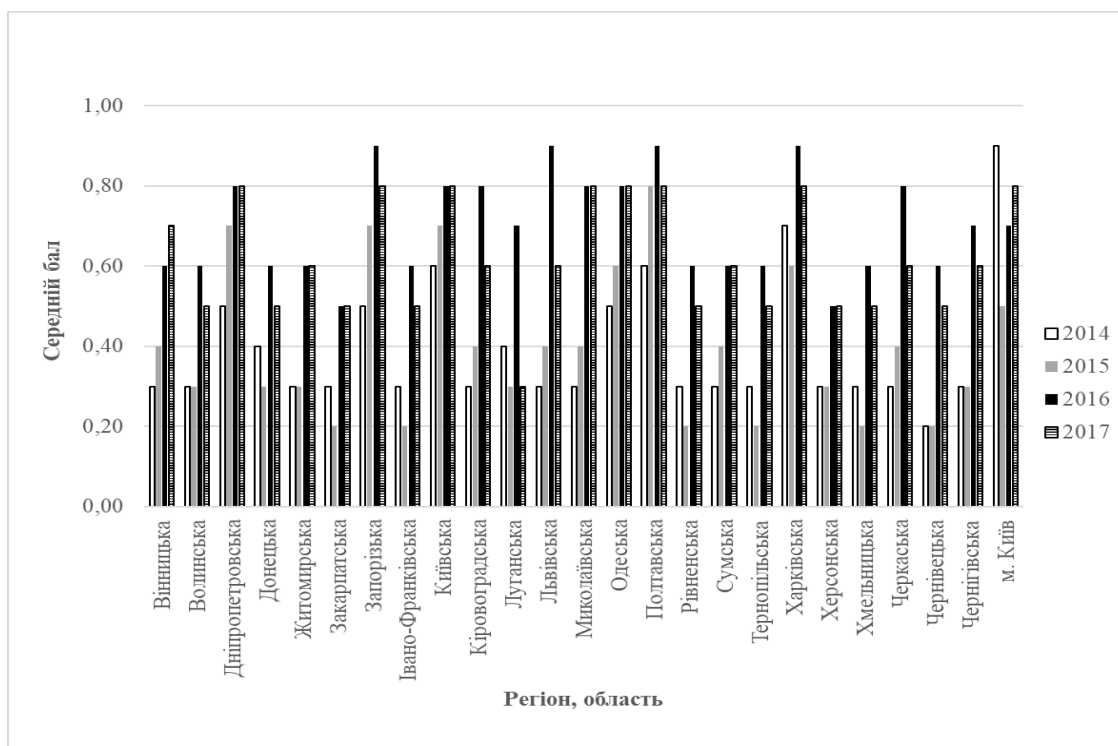

Рис. 2. Динаміка фінансової підтримки регіональної політики в Україні в 2014-2017 рр. за інтегральною бальною оцінкою

Джерело: розраховано автором

Таблиця 1

Інтегральна бальна оцінка фінансової підтримки регіональної політики в Україні у 2014-2017 рр.

Регіон, область	2014	Регіон, область	2015	Регіон, область	2016	Регіон, область	2017
Чернівецька	0,20	Закарпатська	0,20	Закарпатська	0,50	Луганська	0,30
Вінницька	0,30	Івано-Франківська	0,20	Херсонська	0,50	Волинська	0,50
Волинська	0,30	Рівненська	0,20	Вінницька	0,60	Донецька	0,50
Житомирська	0,30	Тернопільська	0,20	Волинська	0,60	Закарпатська	0,50
Закарпатська	0,30	Хмельницька	0,20	Донецька	0,60	Івано-Франківська	0,50
Івано-Франківська	0,30	Чернівецька	0,20	Житомирська	0,60	Рівненська	0,50
Кропивницька	0,30	Волинська	0,30	Івано-Франківська	0,60	Тернопільська	0,50
Львівська	0,30	Донецька	0,30	Рівненська	0,60	Херсонська	0,50
Миколаївська	0,30	Житомирська	0,30	Сумська	0,60	Хмельницька	0,50
Рівненська	0,30	Луганська	0,30	Тернопільська	0,60	Чернівецька	0,50
Сумська	0,30	Херсонська	0,30	Хмельницька	0,60	Житомирська	0,60
Тернопільська	0,30	Чернігівська	0,30	Чернівецька	0,60	Кропивницька	0,60
Херсонська	0,30	Вінницька	0,40	Луганська	0,70	Львівська	0,60
Хмельницька	0,30	Кропивницька	0,40	Чернігівська	0,70	Сумська	0,60
Черкаська	0,30	Львівська	0,40	м. Київ	0,70	Черкаська	0,60
Чернігівська	0,30	Миколаївська	0,40	Дніпровська	0,80	Чернігівська	0,60
Донецька	0,40	Сумська	0,40	Київська	0,80	Вінницька	0,70
Луганська	0,40	Черкаська	0,40	Кропивницька	0,80	Дніпровська	0,80
Дніпровська	0,50	м. Київ	0,50	Миколаївська	0,80	Запорізька	0,80
Запорізька	0,50	Одеська	0,60	Одеська	0,80	Київська	0,80
Одеська	0,50	Харківська	0,60	Черкаська	0,80	Миколаївська	0,80
Київська	0,60	Дніпровська	0,70	Запорізька	0,90	Одеська	0,80
Полтавська	0,60	Запорізька	0,70	Львівська	0,90	Полтавська	0,80
Харківська	0,70	Київська	0,70	Полтавська	0,90	Харківська	0,80
м. Київ	0,90	Полтавська	0,80	Харківська	0,90	м. Київ	0,80

Джерело: розраховано автором

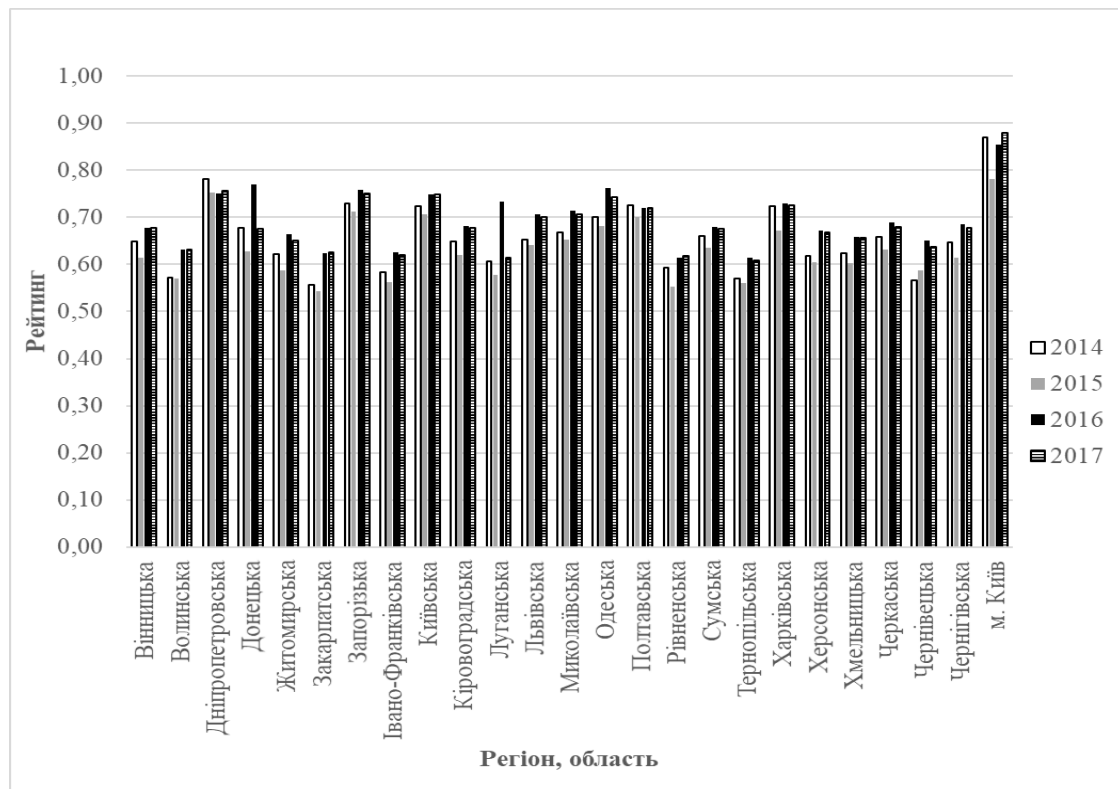

Рис. 3. Динаміка фінансової підтримки регіональної політики в Україні в 2014-2017 рр. за інтегральною рейтинговою оцінкою

Джерело: розраховано автором

областях України, її рівень не змінився у Донецькій (0,68) та Луганській області (0,61).

Ранжування регіонів за інтегральною рейтинговою оцінкою фінансової підтримки регіональної політики наведено у табл. 2.

Запропонована методика економічного аналізу результативності фінансової підтримки регіональної політики за допомогою запропонованих критеріїв, фінансових коефіцієнтів та коефіцієнтів ефективності має практичне значення для оцінки фінансового стану регіонів України, а саме:

- розрахунок даних коефіцієнтів дозволяє обґрунтувати обсяг фінансової підтримки регіональної політики;
- такі коефіцієнти надають можливість більш прозоро уявити фінансову ситуацію в регіоні, в тому числі виявити платоспроможність кожного регіону, тобто наскільки той чи інший регіон дієздатний у формуванні доходів бюджету;
- у сукупності коефіцієнти дозволяють оцінити структуру бюджетів органів місцевого самоврядування;
- при розрахунку коефіцієнтів за роками відстежується зміна результативності фінансової підтримки регіональної політики у динаміці.

Вона дозволяє зробити обґрунтовані висновки щодо напрямів підвищення фінансової результативності регіональної політики в Україні як з позицій раціонального використання коштів бюджетними розпорядниками, так і з позицій сприяння сталому економічному зростанню у регіонах та підвищення якості суспільного добробуту, що властиво країнам з розвинутою економікою.

Оцінка результативності фінансової підтримки регіональної політики повинна бути запланованою безпосередньо з початку реалізації бюджетних програм розвитку регіонів.

Планування такої оцінки за допомогою сучасних методів економічного аналізу, своєчасне збирання даних, створення ефективних моніторингових та інформаційних систем є заходами підвищення її якості. Що стосується термінів, то етапи оцінки, визначені в моделі управління бюджетними програмами підтримки регіональної політики (рис. 1), можуть бути здійснені в одному обмеженому періоді часу або окремо в різні періоди.

Для посилення якості економічного аналізу фінансової підтримки регіональної політики необхідно, по-перше, чітко сформулювати загальні та конкретні цілі, коефіцієнтів та показники ефективності, а також можливі відмінності між окремими фінансовими угодами. Зміни у наборі коефіцієнтів, показників і цілей, які можуть виникнути під час впровадження програми, повинні бути задокументовані. Чітко сформульовані цілі, послідовні засади оцінки ефективності та вдосконалений підхід до розробки програм регіонального розвитку сприятимуть скороченню часу проведення економічного аналізу в подальшому.

По-друге, рекомендується посилити моніторинг реалізації бюджетних програм регіонального розвитку та стратегій уряду щодо фінансового забезпечення регіонального розвитку в умовах децентралізації з тим, щоб дані та інформація, важливі для оцінки результативності фінансової підтримки регіональної політики, були зібрані та збережені під час впровадження таких програм та стратегій. Це вимагає складання інформаційної бази даних, збір яких під час впровадження програм має бути організовано. Такі дані включають посилання на те, коли вони повинні бути зібрані (щомісяця, кожні півроку або щороку) та ким (органами державної влади та управління, органами влади та управління у регіонах, неурядовими організаціями тощо). Доцільно передбачити заходи, спрямовані на посилення моні-

Таблиця 2

Ранжування регіонів за інтегральною рейтинговою оцінкою фінансової підтримки регіональної політики в Україні у 2014-2017 рр.

Регіон, область	2014	Регіон, область	2015	Регіон, область	2016	Регіон, область	2017
Закарпатська	0,56	Закарпатська	0,54	Тернопільська	0,61	Тернопільська	0,61
Чернівецька	0,57	Рівненська	0,55	Рівненська	0,62	Луганська	0,61
Тернопільська	0,57	Тернопільська	0,56	Закарпатська	0,62	Рівненська	0,62
Волинська	0,57	Івано-Франківська	0,56	Івано-Франківська	0,63	Івано-Франківська	0,62
Івано-Франківська	0,58	Волинська	0,57	Волинська	0,63	Закарпатська	0,63
Рівненська	0,59	Луганська	0,58	Чернівецька	0,65	Волинська	0,63
Луганська	0,61	Житомирська	0,59	Хмельницька	0,66	Чернівецька	0,64
Херсонська	0,62	Чернівецька	0,59	Житомирська	0,66	Житомирська	0,65
Житомирська	0,62	Хмельницька	0,60	Херсонська	0,67	Хмельницька	0,66
Хмельницька	0,62	Херсонська	0,60	Вінницька	0,68	Херсонська	0,67
Чернігівська	0,65	Вінницька	0,61	Сумська	0,68	Сумська	0,68
Кропивницька	0,65	Чернігівська	0,61	Кропивницька	0,68	Донецька	0,68
Вінницька	0,65	Кропивницька	0,62	Чернігівська	0,68	Кропивницька	0,68
Львівська	0,65	Донецька	0,63	Черкаська	0,69	Чернігівська	0,68
Черкаська	0,66	Черкаська	0,63	Львівська	0,71	Вінницька	0,68
Сумська	0,66	Сумська	0,64	Миколаївська	0,71	Черкаська	0,68
Миколаївська	0,67	Львівська	0,64	Полтавська	0,72	Львівська	0,70
Донецька	0,68	Миколаївська	0,65	Харківська	0,73	Миколаївська	0,71
Одеська	0,70	Харківська	0,67	Луганська	0,73	Полтавська	0,72
Харківська	0,72	Одеська	0,68	Київська	0,75	Харківська	0,73
Київська	0,72	Полтавська	0,70	Дніпровська	0,75	Одеська	0,74
Полтавська	0,73	Київська	0,71	Запорізька	0,76	Київська	0,75
Запорізька	0,73	Запорізька	0,71	Одеська	0,76	Запорізька	0,75
Дніпровська	0,78	Дніпровська	0,75	Донецька	0,77	Дніпровська	0,76
м. Київ	0,87	м. Київ	0,78	м. Київ	0,85	м. Київ	0,88

Джерело: розраховано автором

торингу, оцінки та планування фінансової підтримки регіональної політики Міністерством фінансів України та ключовими галузевими міністерствами з тим, щоб сприяти створенню послідовних баз даних, а також забезпечення їх доступності та надійності. Такі заходи можуть бути конкретними компонентами бюджетних програм регіонального розвитку.

Надзвичайно важливо, щоб політичний діалог та моніторинг з фінансової підтримки регіональної політики були задокументовані та архівовані під час виконання бюджетних програм регіонального розвитку (наприклад, ановані доповіді, довідкові документи, протоколи засідань, обмін кореспонденцією тощо).

Напрями досягнення результативності фінансової підтримки регіональної політики в Україні повинні узгоджуватися та визначатися завданнями Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки у розділі щодо бюджетних відносин та фіскальної децентралізації [12]. Органи державної влади та управління на місцях повинні брати участь у розробці цього конкретного розділу. Заходи координації питань щодо фінансової підтримки регіональної політики повинні передбачати координацію збору даних, організацію можливих підготовчих обстежень та опитувань, а також зв'язок з іншими дослідженнями та опитуваннями, що використовуються для оцінки бюджетних програм регіонального розвитку. Такі напрями сприяють підвищенню результативності фінансової підтримки регіональної політики. Додатково необхідно враховувати інформацію, отриману в результаті оцінки Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки [12]; соціально-економічного розвитку відпо-

відного регіону; діяльності домогосподарств; розвитку галузей економіки тощо.

У випадку, якщо передбачається включити в аналіз специфічні галузеві особливості розвитку регіону, важливо, щоб вибір відповідних галузей відбувався якомога швидше. Така рання ідентифікація дозволить зосередити зусилля на зборі даних та, можливо, обґрунтувати вплив міжбюджетних відносин на розвиток галузі до проведення економічного аналізу результативності фінансової підтримки регіональної політики.

По-третє, якщо моніторинг та збір даних організовані, визначення сфери та рівня деталізації показників фінансової підтримки регіональної політики має враховувати: наявність даних та інформації; часовий інтервал та бюджет оцінки.

Вибір обсягу та рівня деталізації соціально-економічних та фінансових показників повинні бути відображені у Порядку проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики [13] одночасно з дотриманням принципу, що слід зосередитися на основних поставлених питаннях, які стосуються результативності фінансової підтримки регіональної політики.

У Методиці проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики [13] рекомендується використовувати запропонований автором підхід до економічного аналізу результативності фінансової підтримки регіональної політики. Це обумовлено тим, що в умовах суттєвих соціально-економічних та інституційних змін в Україні використання відхилень показників кожного регіону від максимальних та мінімальних значень таких показників

інших регіонів не віддзеркалює реальні дані щодо поточного розвитку такого регіону. Існує ризик того, що така методика є не більш надійною, ніж можна отримати через логічні міркування (через ненадійність даних та вплив інституційних чинників, які не піддаються оцінюванню за допомогою методів економічного аналізу). Тому доцільно економічний аналіз результативності фінансової підтримки регіональної політики проводити на базі достатньо надійних даних, які не потребують низки припущень.

Кроки реалізації запропонованої методики економічного аналізу фінансової підтримки регіональної політики можуть бути виконані в одному обмеженому періоді часу або окремо, в різний час, при умові, що кроки з оцінки первинних даних та ідентифікації результатів фінансового забезпечення розвитку регіонів передують кроку з результативності фінансової підтримки регіональної політики, а разом вони охоплюють той самий період економічного аналізу. Проведення кроків у різний час, з одного боку, не дає можливості скоротити загальний час його проведення, але має перевагу у тому, що дозволяє уникнути надмірної концентрації зусиль протягом обмеженого періоду часу. З іншого, – відокремлення виконання трьох кроків має недолік щодо невикористання можливої синергії, коли перші два кроки виконуються одночасно, а також створення ризику зменшення узгодженості даних, отриманих на кожному кроці.

Відокремлення реалізації цих трьох кроків також створює можливість проведення першого кроку частіше, ніж другого та третього кроків. Припускаючи, що оцінка фінансової підтримки регіональної політики відбувається щорічно, перший крок за умови моніторингу фінансової підтримки регіональної політики може здійснюватися щоквартально. Така частота дозволить забезпечити своєчасною інформацією органи влади та управління про те, чи буде реалізація відповідної бюджетної програми регіонального розвитку ефективною з позицій первинних даних та вихідних результатів, а також з позицій потреби у коригувальних діях щодо такої підтримки регіонів.

Коли оцінка першого кроку здійснюється раз у квартал і за умови наявності переважної більшості необхідних даних, інформації та ряду високоякісних допоміжних досліджень та оглядів, економічний аналіз фінансової підтримки регіональної політики повинен бути зосереджений на таких напрямках:

- перевірка та підтвердження результатів оцінки першого кроку;
- аналіз, перевірка та синтез висновків, які будуть використовуватися для ідентифікації результатів фінансового забезпечення розвитку регіонів на другому кроці;
- консолідація даних та інформації систем моніторингу, необхідних для аналізу другого кроку;
- проведення економічного аналізу фінансової підтримки регіональної політики;
- проведення оцінки отриманих даних та обґрунтування напрямів вдосконалення регіональної політики на третьому кроці.

Висновки і пропозиції. Таким чином, фінансова підтримка регіональної політики в Україні відіграє важливу роль у забезпеченні соціально-економічного розвитку її адміністративно-територіальних одиниць. Проте вплив нестабільного інституційного середовища на господарську діяльність у регіонах та достатньо висока залежність місцевих бюджетів від трансфертів з державного бюджету обумовлюють необхідність використання вдосконаленої методики економічного аналізу фінансової підтримки регіональної політики в Україні.

Проведений економічний аналіз результативності фінансової підтримки розвитку регіонів в Україні показав, що протягом 2013-2017 рр. спостерігається збільшення фінансової підтримки регіональної політики України за рахунок офіційних трансфертів місцевим бюджетам від органів державного управління. Зростання видатків місцевих бюджетів у розрахунок на 1 особу та скорочення податкових і неподаткових надходжень місцевих бюджетів в умовах реформування податкового законодавства на засадах фінансової децентралізації пояснюється скороченням населення в цілому по областях України. За рівнем автономії доходів місцевих бюджетів та рівнем офіційних трансфертів у доходах місцевих бюджетів така фінансова підтримка є нормальною, а за рівнем бюджетної заборгованості місцевих бюджетів – абсолютною. В той же час обсяг видатків місцевих бюджетів України є більшим, ніж сума власних та закріплених доходів, що свідчить про необхідність спрямування політики держави на подальше вдосконалення напрямів фінансового забезпечення регіонів на засадах децентралізації. Беручи до уваги, що отримані результати відрізняються за регіонами проведено рейтингову оцінку фінансової підтримки регіональної політики, яка дозволила визначити місце кожного регіону серед інших.

Література:

1. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 5.02.2015 р. № 156-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2015. – № 13. – ст. 90.
2. Апатова Н. В. Оцінка ефективності місцевих бюджетів / Н. В. Апатова, Р. Ш. Меджитова // Економіка Криму. – 2010. – № 4 (33). – С. 104-107.
3. Налоговая политика: методология, теория и практика: Монография / Под общ. ред. В. П. Вишневого / НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти. – Донецк, 2011. – 532 с.
4. Евстафьева А. Х. Методы оценки эффективности налоговой политики региона / А. Х. Евстафьева // Вестник Пермского университета. – 2013. – Вып. 3 (18). – С. 23-31.
5. Бюджетная система России / Под ред. Г. Б. Поляка. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 1999. – 550 с.
6. Сало Т. Децентрализация финансовой системы: стан та оцінка рівня в Україні / Т. Сало // Ефективність державного управління. – 2013. – Вип. 35. – С. 324-330.
7. Кузьминчук Н. В. Забезпечення фінансово-бюджетного регулювання розвитку регіонів: підходи, методи, напрямки реалізації: Монографія / Н. В. Кузьминчук. – Львів: Ліга-Прес, 2012. – 624 с.
8. Mazur J. O. Evaluation of investment and innovative development of Ukrainian economy: evolutionary approach / J. O. Mazur // Economy of Industry. – 2014. – № 1 (65). – P. 44-55.
9. Бюджетна підтримка та податкове стимулювання національної економіки України: Монографія / За заг. ред. Л. Л. Тарангул; Нац. унів.-т ДПС України. – Ірпінь, К.: Фенікс, 2012. – 532 с.
10. Рекова Н.Ю. Методика економічного аналізу результативності фінансової підтримки регіональної політики. Вісник Одеського нац. ун-ту. 2017. Т.22. Вип. 2 (55). (Серія: Економіка). С. 187 – 173.
11. Державна служба статистики України. Регіональна статистика. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
12. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017-2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 142-р від 8 лютого 2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80/paran9#n9>
13. Про затвердження Порядку та Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 856. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/856-2015-%D0%BF/page>

Рекова Н.Ю. Экономический анализ результативности финансовой поддержки развития регионов в Украине

Аннотация. В статье осуществлен экономический анализ результативности финансовой поддержки развития регионов в Украине, который показал, что в течении 2013-2017 гг. наблюдается увеличение финансовой поддержки региональной политики Украины за счет официальных трансфертов местным бюджетам от органов государственного управления. Определено, что оценка результативности финансовой поддержки региональной политики должна быть запланированной непосредственно с начала реализации бюджетных программ развития регионов. Доказано, что направления достижения результативности финансовой поддержки региональной политики в Украине должны согласовываться и определяться задачами Стратегии реформирования системы управления государственными финансами на 2017-2020 годы в разделе о бюджетных отношениях и фискальной децентрализации.

Ключевые слова: финансовая поддержка, экономический анализ, результативность, местный бюджет, региональная политика, методика, оценка, доходы, стратегия.

Rekova N.Yu. Economic analysis of results of financial support for regional development in Ukraine

Summary. An economic analysis of the effectiveness of financial support for the development of regions in Ukraine, which showed that during 2013-2017, there has been an increase in financial support for Ukraine's regional policy due to official transfers to local budgets from public administration has been provided in the article. The evaluation of the effectiveness of financial support for regional policy should be planned immediately after the implementation of budget development programs of regions has been determined. It was proved that the directions of achievement of the financial support of regional policy in Ukraine should be coordinated and determined by the objectives of the Strategy of Reforming the State Financial Management System for 2017-2020 in the section on budgetary relations and fiscal decentralization.

Keywords: financial support, economic analysis, performance, local budget, regional policy, methodology, evaluation, income, strategy.